

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ
ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ

А.БАЙТҰРСЫНОВ АТЫНДАҒЫ
ҚОСТАНАЙ Өңірлік Университеті

ҚОСТАНАЙ ОБЛЫСЫ ӘКІМДІГІ МӘДЕНИЕТ БАСҚАРМАСЫНЫҢ "ЫБЫРАЙ АЛТЫНСАРИННИҢ ҚОСТАНАЙ ОБЛЫСТЫҚ
МЕМОРИАЛДЫҚ МҰРАЖАЙЫ" КОММУНАЛДЫҚ МЕМЛЕКЕТТІК МЕКЕМЕСІ

КОММУНАЛЬНОЕ ГОСУДАРСТВЕННОЕ УЧРЕЖДЕНИЕ "КОСТАНАЙСКИЙ ОБЛАСТНОЙ МЕМОРИАЛЬНЫЙ
МУЗЕЙ ИБРАЯ АЛТЫНСАРИНА" УПРАВЛЕНИЯ КУЛЬТУРЫ АКИМАТА КОСТАНАЙСКОЙ ОБЛАСТИ

АЛТЫНСАРИН ОҚУЛАРЫ

«ИННОВАЦИЯ, БІЛІМ, ТӘЖІРИБЕ-БІЛІМ
БЕРУ ЖОЛЫНЫҢ ВЕКТОРЛАРЫ»

ХАЛЫҚАРАЛЫҚ
ҒЫЛЫМИ-ПРАКТИКАЛЫҚ
КОНФЕРЕНЦИЯСЫ

МАТЕРИАЛДАРЫ

II КІТАП

АЛТЫНСАРИНСКИЕ ЧТЕНИЯ

МАТЕРИАЛЫ

МЕЖДУНАРОДНОЙ
НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКОЙ
КОНФЕРЕНЦИИ

«ИННОВАЦИИ, ЗНАНИЯ,
ОПЫТ – ВЕКТОРЫ
ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ТРЕКОВ»

II КНИГА

РЕДАКЦИЯ АЛҚАСЫ/ РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

Қуанышбаев Сеитбек Бекенович, А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университетінің Басқарма Төрағасы-Ректоры, география ғылымдарының докторы, Қазақстан Педагогикалық Ғылымдар Академиясының мүшесі;

Жарлыгасов Женис Бахытбекович, А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университетінің Зерттеулер, инновация және цифрландыру жөніндегі проректоры, ауыл шаруашылығы ғылымдарының кандидаты, қауымдастырылған профессор;

Скударева Галина Николаевна, педагогика ғылымдарының кандидаты, доцент, Мәскеу облысындағы МОУ «Мемлекеттік гуманитарлық-технологиялық университеті» ректорының м.а.; Ресей Федерациясының жалпы білім беру ісінің құрметті қызметкері, Ресей;

Бережнова Елена Викторовна, педагогика ғылымдарының докторы, профессор Мәскеу халықаралық мемлекеттік қатынастар институты, Ресей;

Ибраева Айман Елемановна, «Қостанай облысы әкімдігінің білім басқармасы» ММ жетекшісі;

Онищенко Елена Анатольевна, «Педагогикалық шеберлік орталығы» жекеменшік мекемесінің Қостанай қаласындағы филиалының директоры;

Демисенова Шнар Сапаровна, педагогика ғылымдарының кандидаты, А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университетінің педагогика және психология кафедрасының меңгерушісі;

Утегенова Бибикуль Мазановна, педагогика ғылымдарының кандидаты, А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университетінің педагогика және психология кафедрасының профессоры;

Смаглий Татьяна Ивановна, А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университетінің, педагогика ғылымдарының кандидаты; педагогика және психология кафедрасының қауым.профессоры;

Жетписбаева Айсылу Айратовна, А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университетінің Ы.Алтынсарин атындағы әдістемелік кабинетінің меңгерушісі.

«Инновация, білім, тәжірибе-білім беру жолының векторлары»: 2023 жылдың 17 ақпандағы Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция материалдары. II Кітап. – Қостанай: А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті, 2023. – 1231 б. = «Инновации, знания, опыт – векторы образовательных треков»: Материалы международной научно-практической конференции, 17 февраля 2023 года. II Книга. – Костанай: Костанайский региональный университет имени А.Байтұрсынова, 2023. – 1231 с.

ISBN 978-601-356-244-5

Жинаққа «Инновация, білім, тәжірибе-білім беру жолының векторлары» атты Алтынсарин оқулары халықаралық ғылыми-практикалық конференция материалдары енгізілген.

Талқыланатын мәселелердің алуан түрлілігі мен кеңдігі мақала авторларына заманауи білім беруді жаңғырту мен дамытудың, осы үдерісте қазақ ағартушыларының педагогикалық мұрасын пайдаланудың жолдарын, мұғалімдерді даярлаудың тиімді технологиялары мен форматтарын әзірлеу мен енгізу мәселелерін, ақпараттық қоғамдағы білім беру кеңістігінің ерекшеліктерін айқындауға, сондай-ақ педагогтердің инновациялық қызметінің тәжірибесін жинақтауға, педагогикалық үдеріс субъектілерін психологиялық-педагогикалық қолдауға мүмкіндік берді.

Бұл жинақтың материалдары ғалымдарға, жоғары оқу орындары мен колледж оқытушыларына, мектеп мұғалімдері мен мектепке дейінгі тәрбиешілерге, педагог-психологтарға, магистранттар мен студенттерге қызықты болуы мүмкін.

В сборнике содержатся материалы Международной научно-практической конференции Алтынсаринские чтения «Инновации, знания, опыт – векторы образовательных треков». Многообразие и широта обсуждаемых проблем позволили авторам статей определить векторы модернизации и развития современного образования, использования в данном процессе педагогического наследия казахских просветителей, вопросов разработки и внедрения эффективных технологий и форматов подготовки учителей, специфики образовательного пространства в информационном обществе, а также обобщения опыта инновационной деятельности педагогов, психолого-педагогической поддержки субъектов педагогического процесса.

Материалы данного сборника могут быть интересны ученым, преподавателям вузов и колледжей, учителям школ и воспитателям дошкольных учреждений, педагогам-психологам, магистрантам и студентам.

ISBN 978-601-356-244-5

УДК 37.02
ББК 74.00

ЕРТЕҢГІ МЕКТЕП БҮГІННЕН БАСТАЛАДЫ

Нурышова Рузагуль Сатмырзовна
Әулікөп бастауыш мектебінің
мектепалды даярық сыныбы тәрбиешісі
rnuryshova@mail.ru

Аңдатпа

Өзектілігі. Мақсаты. Бұл мақалада білім беру еліміздің бәсекеге қабілеттілігін қамтамасыз ететін кілт ретінде қарастырылады. Әрбір мұғалім өз тәжірибесінде қиындықтармен бетпе-бет кездесті, бірақ мұғалімнің жоғары атағы бар адам мұндай мәселелерді шеше алады.

Түйінді сөздер: білім беру, мұғалім, педагогикалық технологиялар, оқыту.

Аннотация

Актуальность. Цель. В данной статье рассматривается образование – как ключ, который позволяет обеспечить конкурентоспособность нашей страны. Каждый педагог в своей практике сталкивался с множеством проблем, с трудностями, но человек, который носит высокое звание учитель, должен уметь решать такого рода проблемы.

Ключевые слова: образование, учитель, педагогические технологии, обучение.

Abstract

Relevance. Goal. This article considers education as a key, which will ensure the competitiveness of our country. Each teacher in his practice encountered a lot of problems, with difficulties, but a person who has a high name of the teacher, should be able to solve these kinds of problems.

Key words: education, teacher, pedagogical technologies, training.

Бүгінгі бүлдіршін– ертеңгі елдің тізгінұстары. Сәйкесінше, олардың білімі мен жан-жақтылығы ел көшінің көрікті болуына ықпал етпек. Осы тұста балаларға бүгіннен бастап жол көрсетіп, жөн сілтеу алдыңғы буынның басты міндеті екенін айта кету керек. “Ескіден қол үзбей, жаңаға қол жеткізгендер ғана мұғалім бола алады», - деген екен Қытайдың ойшылы Конфуций. Сонымен мұғалім өткен тәжірибесін жаңамен ұштастыра алатын, кәсіби қызуғышылығы жоғары, танымы биік, ойлау өрісі кең, бастаған ісінің нәтижесін көре алатын өз ісінің шебері болу керек. Ол үшін мұғалімге, еркіндік шығармашылық ізденіс, көп еңбек қажет, ол үшін жағдай керек. Сондықтан мұғалім қазіргі уақытта модернизацияның басты тұлғасына айналуға қазақстандық білім беру, ең алдымен, оның кәсібилігіне және шеберлігіне байланысты. Әлемнің қазіргі елдерінің көпшілігі мойындады жалпы орта білім беруді жаңғырту қажеттілігі, өйткені тиімділік жалпы білім беретін мектеп кез келген мектептің даму дәрежесінің маңызды көрсеткіші болып табылады ел және оның халықаралық беделі. Тікелей білім беру саласындағы артта қалу елдің бәсекеге қабілеттілігіне, ұлттық перспективаларға және мемлекетке қауіпті. Қазіргі мектептің алдында мазмұн мен құрылымды жаңарту міндеттері тұр. Білім беру оқушыларды өз бетінше білім алуға және жетілдіруге үйрету, олар алынған білімнің беріктігінен әлдеқайда маңызды. Сондықтан мұғалімге де қазіргі заманның талаптарына жауап беретін технологияларды қолдану қажет. Кез-келген мұғалімнің педагогикалық іс-әрекетінің мақсаты- оқушыларға көмектесу қазіргі заманда сұранысқа ие болу үшін шығармашылық тұлғаларды қоғамда қолдана білу өте маңызды. Балаларға өз тәжірибесін, білімін, дағдыларын және жеке қасиеттерін пайдалануға үйретунақты мәселелерді шешу, яғни мектеп ақпараттық әдістен өтуі керек белсенді шығармашылық қызметке оқыту үшін. Оқу процесі, әрине, әрқашан қиындықтарға толы, оларды оқушының мектеп өмірінен толығымен орнатуға тырысу педагогикалық қателік болар еді. Оның үстіне, дамудың мәні дәл қиындықтарды жеңуде. Оқытудың табысты болуы үшін оқушының тілегі мен оқу мақсаттарының сәйкес келуі қажет. Бұл жағдайда ол педагогикалық әсерге оңай бейімделеді, мұғаліммен ынтымақтастыққа ықыласпен кіреді және оның көмегін қабылдайды, оның білім беру және тәрбиелеу процесіне белсенді және қызығушылықпен қатысады.

Бала – біртұтас тұлға, ең алдымен, педагогикалық үдеріс оны өзінің барлық өмірлік ұмтылыстарымен және қажеттіліктерімен толығымен баурап алуы қажет. Бұл процесте бала өмірді үнемі байыту, оның өсіп келе жатқан және барған сайын сан алуан танымдық және рухани қажеттіліктерін қанағаттандыру сезімін сезінуі керек. Оқыту баланың дамуға, дербестікке, өзін-өзі бекітуге, адамгершілік дамуына ішкі дайындығын сезініп, өз ұстанымынан басқарса, ол үшін өмірдің мәніне айналады. Баланың санасы аз ғана көру керек есту, содан кейін ұзақ және көп ойлау түсіну.

Біздің міндетіміз – оны өз бетімен үйрету үйренуге, оның бойында оқу-тәрбие үрдісіне белсенді араласу қажеттілігін қалыптастыру, балалардың байыпты жұмысының көңілді, нәтижелі болуына көмектесу. Соңғы жылдары отандық білім беруде айтарлықтай өзгерістер болды. Бастауыш мектепті жаңғырту іс-әрекетте озық педагогикалық дәстүрлерді мұқият сақтаумен қатар инновациялық бағыттарды жалпы білім беру мекемелерінде жүзеге асыруды көздейді. Жалпы білім беретін оқу орындарында бастауыш білім берудің құрылымы мен мазмұнын жаңарту процесі жүріп жатыр, вариативтілік оқу және оқу жинақтары қарқынды дамып келеді. Қазіргі білім берудің мақсаты – тұлғаны дамыту, оның танымдық және шығармашылық қабілеттерін, өзін-өзі тәрбиелеу дағдыларын және өзін-өзі жетілдіру. Бастауыш мектеп оқушылар арасында әмбебап білімнің, дағдының, дағдының, сондай-ақ негізгі құзыреттер жиынтығының жаңа жүйесін қалыптастыруы керек.

Қазіргі бастауыш сынып мұғалімінің негізгі қызметі – білім беру, тәрбиелеу, дамыту процестерін басқару. Оқыту үшін емес, оқытуды бағыттау, тәрбиелеуге емес, мұғалімді тәрбие процестеріне жетекшілік етуге шақырылады. Әрбір мұғалім өзінің негізгі қызметін нақты түсініп, балаларға көбірек дербестік, бастамашылық, еркіндік беруі керек. Демек, педагогикалық жұмыстың өзегі тұлғаның қалыптасуымен бірге жүретін барлық процестерді басқару болып табылады. Осыған байланысты мұғалімнен кәсіби құзіреттілікті арттыру үшін үнемі жұмыс жасау талап етіледі. Тәрбие процесінің тұлғалық-бағдарлы сипаты принципті жаңа мәселе емес.

Оқушыларды шын мәнінде қалай белсенді ету керек және білім беру процесін, оқушы үшін оқуды қызықты етіп, оның өзін-өзі тәрбиелеуге деген қажеттілігін қалай дамытуға болады? Бұл сұрақтардың әрбір мұғалім қояды.

Педагогиканың қазіргі кезеңі тәжірибе және ауысуды білдіреді технологияларды басым пайдаланудан, дамытатын әрекеттерге, репродуктивті әдістерге білім беру мен оқытуда тұлғалық қасиеттерді дамытуға үлес қосады. Бұл білімді меңгеру ғана емес, сонымен қатар оқу ақпаратын игеру және өңдеу әдістері, оқушының танымдық күштер мен шығармашылықты дамыту.

Оқушының жеке басын ашу ең алдымен орын алады оның негізгі жетекші қызметінде – оқыту, ал сабақ оны ұйымдастырудың негізгі формасы болып табылады.

Сабақ дегеніміз не? Педагогика ғылымында сабақ деген пікір басым мәселелерді шешу үшін жүйелі түрде қолданылады оқушыларды оқыту, тәрбиелеу және дамыту белгілі бір уақыт аралығында оқытушылар мен оқушылардың тұрақты құрамының қызметін ұйымдастыру формасы. Кез келген сабақтың тууы оның түпкі мақсатын – мұғалімнің қол жеткізгісі келетінін білу және дұрыс, нақты анықтаудан басталады; содан кейін орнату білдіреді – мұғалімге мақсатқа жетуге не көмектеседі, содан кейін ғана жолды анықтайды – мақсатқа жету үшін мұғалім қалай әрекет етеді. Дәстүр бойынша бала сауаттылықты бастауыш мектепте алады, онда ол жазуды, оқуды және санауды үйретеді және бұл сөзсіз шындық. Бірақ қазіргі қоғамға тұлғаның дамуын талап ететін қызметтің жаңа тәсілдері қажет. Дағдылардың тұтас кешені – қажетті ақпаратты іздеу, оны өңдеу, басқа адамдарға ұсыну, жаңа объектілер мен процестерді модельдеу, өз әрекеттерін дербес жоспарлау және құру.

Болашақ мектепте қалыптасады. Бүгінгі біздің оқушылар осы қоғамға табысты түрде енуге дайын болуы керек. Қазіргі сабақ мәселе болып шығады. Мәселе – сабақтың тақырыбын, сабақтың мақсатын анықтау үшін оқушыға берілген уақыт ішінде не қажет екендігі және белгілі бір пәннің білімін игеруді қамтамасыз ету үшін оқулық ұсынған материалдан не алу керек. Бұл мәселелерді шешу жолдарының бірі әртүрлі ақпаратты пайдалану және білім берудің нысандары мен құралдарын әртараптандыруға, оқушылардың шығармашылық белсенділігін арттыруға мүмкіндік беретін оқу процесінде коммуникациялық технологиялар (АКТ).

Білім беруде жаңа ақпараттық технологияларды қолдану мәселелері барлық әдістемелік газет-журнал беттерінде айтылып жүр. Сонымен бірге, компьютерді оқытуда пайдаланудың мақсатқа сай екендігі, әрине, әрбір ұстазға аян. Ақпараттық технологиялардың басты білім беру құндылығы – олар мұғалімнің де, оқушының да еркіндікте шексіз мүмкіндіктері бар жарқын интерактивті оқу ортасын құруға мүмкіндік береді. Кәдімгі техникалық оқыту құралдарынан айырмашылығы, ақпараттық технологиялар оқушыны үлкен біліммен қанықтыруға ғана емес, сонымен қатар интеллектуалдық, шығармашылық қабілеттерін дамытуға, жаңа білімді өз бетінше меңгеруге, әртүрлі ақпарат көздерімен жұмыс істеуге мүмкіндік береді. Қорытындылай келе, сабақ тұлғаның дамуы мен қалыптасуында жетекші рөл атқаратынын айтқым келеді. Ал қазіргі сабақты қалай елестетсек те, ол бәрібір, ол біртұтас әдістемелік-психологиялық негізделген және оқушылардың жас ерекшеліктерін мүмкіндігінше ескеретін біртұтас және дәйекті процесс болып табылатын білім беру жүйесінің дидактикалық талаптарына сәйкес болуы керек.

Сондықтан өзгерейік, әлем бізбен бірге өзгереді. Дьюи: «Егер сіз әлемді өзгерткіңіз келсе, мектепке барыңыз және сол жерден бастаңыз!» – деді.

Әдебиеттер тізімі:

1. Безруков. В.С. Мектептегі заманауи сабақ туралы барлығы: мәселелер мен шешімдер, 3-М шығарылым; 2004 – 127 б.
2. Құсайынов Ә. Әлемдегі және Қазақстандағы білім сапасы. – Алматы, 2013 ж.
3. Қазақстан Республикасы Президентінің халыққа Жолдауы. Қазақстан Республикасының кіру стратегиясы бәсекеге қабілетті 50 елдің саны, 2012 ж
4. Скаткин М.Н. Оқу процесін жетілдіру. М., 1971 ж.

ӘОЖ 378.1

ҰРПАҚ ТӘРБИЕСІНДЕГІ ҚҰНДЫЛЫҚТАР НЕГІЗІ

Нұрсұлтанқызы А.,
Джумадельдинова А.А.
пед. ғыл. маг., оқытушылар
Уразбаева Жайна Бериковна
студент
Академик Е.А. Бөкетов атындағы
Қарағанды университеті
Педагогика факультеті
Қарағанды қ., Қазақстан
n.aikerim95@mail.ru

Аңдатпа

Толықтай сөздің тобықтай түйіні: кез-келген істің басы “бисмиллях” болатын болса, кез-келген қасиеттің негізі “тәрбие”. Ғұлама – Әль-Фараби бабамыз: “Тәрбиесіз берілген білім – адамзаттың қас жауы!” – дейді. Білімді де, ғылымды да уақыт өте келе үйренуге, оқуға, жетілдіруге болады. Ал, тәрбиеге бала дүние есігін ашқан мән бермесе, өсе келе түзету қиын болады. Бала да жаңа өскен жас шыбық сияқты. Қазір қисықтығын түземесе, ертең діңгегі қатайғаннан кейін не қисық ағаш болады, не сол қисықтығынан бір күні сынады...

Түйінді сөздер: Ұрпақ, тәрбие, қоғам, құндылықтар.

Аннотация

Суть всего слова: если начало любого дела – «бисмиллах», то основа любой добродетели – «образование». Ученый – наш дед Аль-Фараби: "Образование без образования – злейший враг человечества!" – говорит. И знания, и науку можно изучать, изучать и совершенствовать с течением времени. И если ребенок не уделяет внимания воспитанию, исправить это, когда он вырастет, будет сложно. Ребенок как новый росток. Если кривизну не исправишь сейчас, то завтра, когда ствол затвердеет, будет либо кривое дерево, либо однажды оно от этой кривизны сломается...

Ключевые слова: поколение, образование, общество, ценности

Abstract

The essence of the whole word: if the beginning of any business is "Bismillah", then the basis of any virtue is "education". The scientist is our grandfather Al-Farabi says that: "Education without education is the worst enemy of humanity!". Both knowledge and science can be studied, studied and improved over time. And if a child does not pay attention to education, it will be difficult to fix it when he grows up. The child is like a new sprout. If you don't fix the curvature now, then tomorrow, when the trunk hardens, there will either be a crooked tree, or one day it will break from this curvature...

Key words: generation, education, society, values

Ұрпақ тәрбиесі – болашақ тірегі. Тірегіміздің берік болуы үшін не істеуіміз керек? Жас ұрпақтың бойына қандай құндылықтарды сіңіргеніміз абзал? Осынау өзекті сауалдар хақында мен де өзімнің ішкі толғанысымды қағаз бетіне түсірдім. Тәрбие-тал бесіктен. Бала ананың құрсағын да жатқан кезден ақ тәрбиеленеді ананың әрбір істеген іс қимылы оның ойлаған ойы барлығы дерлік балаға әсер етеді. Бала бойына біткен кезден ананың балаға берген ақ сүтінен бастап ақ тәрбиеленеді. Баланы тәрбиелеу соншалықты күрделі емес егер дұрыс бағыт-бағдар бере алсаң. Тәрбие баламен әңгімелесумен, оған ақыл-кеңес берумен ғана шектелмейді. Тәрбие – тұрмысты дұрыс ұйымдастыра білуде, балаға әркімнің өз жеке басы арқылы үлгі-өнеге көрсетуінде.